

Lektury
dostępne

Władysław Bełza

W podziemiach Wawelu

Materiały ćwiczeniowe dla uczniów niepełnosprawnych mających trudności w uczeniu się i/lub komunikowaniu się, w tym niesłyszących, słabosłyszących, z niepełnosprawnością intelektualną, autyzmem i afazją uczęszczających do szkół podstawowych – służące utrwalaniu wiedzy i umiejętności określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych

Minister
Edukacji i Nauki

pracownia
lingwistyki
migowej

Zadanie zlecone i finansowane przez Ministra Edukacji i Nauki
Wykonawca: Uniwersytet Warszawski, Wydział Polonistyki, Pracownia Lingwistyki Migowej

Władysław Bełza

**W podziemiach
Wawelu**

Minister
Edukacji i Nauki

pracownia
lingwistyki
migowej

Lektury
dostępne

Zadanie zlecone i finansowane przez Ministra Edukacji i Nauki

Władysław Bełza **W podziemiach Wawelu**

Materiały ćwiczeniowe dla uczniów niepełnosprawnych mających trudności w uczeniu się i/lub komunikowaniu się, w tym niestyszających, słabostyszających, z niepełnosprawnością intelektualną, autyzmem i afazją uczęszczających do szkół podstawowych – służące utrwalaniu wiedzy i umiejętności określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych

Opracowano na podstawie
Władysław Bełza, W podziemiach Wawelu

Wykonawca materiałów ćwiczeniowych
Uniwersytet Warszawski
Wydział Polonistyki
Pracownia Lingwistyki Migowej
ul. Krakowski Przedmieście 26/28
00-927 Warszawa

Autorzy

Agnieszka Bajewska-Kołodziejak (karty pracy, scenariusze komiksowe)
Katarzyna Cichocka-Segiet (karty pracy PCS, tablice komunikacyjne PCS)
Sylwia Łozińska, Piotr Mostowski (teksty łatwe do czytania – ETR)
Małgorzata Skuza (karty pracy, scenariusze komiksowe)
Krystyna Ziątek (karty pracy PCS, tablice komunikacyjne PCS)

Redakcja merytoryczna
Paweł Rutkowski
Piotr Mostowski

Kierownik zespołu
Paweł Rutkowski

Redakcja językowa
i konsultacje merytoryczne
Emilia Danowska-Florczyk

Eksperci wskazani
przez Ministra Edukacji i Nauki
Justyna Kowal
Agnieszka Pilch

Projekt graficzny i logotypu,
skład i łamanie
Łukasz Kamieniak

Ilustracje
Zuzanna Szyszak

Rok opracowania
2021

Aplikacja komputerowa
Mariusz Ołownia

ISBN
978-83-66534-93-3

The Picture Communication Symbols ©1981–2021 by Tobii Dynavox. All Rights Reserved Worldwide. Used with permission. Boardmaker® is a trademark of Tobii Dynavox.

Spis treści

Wstęp.....	4
Tekst oryginalny.....	8
Tekst łatwy do czytania (ETR).....	15
Komiks.....	17
Karty pracy.....	18
Tablice komunikacyjne PCS.....	20
Karty pracy PCS.....	21

Wstęp

Szanowni Państwo,

przekazujemy Państwu materiały ćwiczeniowe do lektur szkolnych opracowane z myślą o uczniach ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Dołożyliśmy wszelkich starań, aby ułatwić one pracę zarówno dzieciom, do których są kierowane, jak i nauczycielom. W pierwszej części niniejszego wstępu omówiliśmy wszystkie elementy, które składają się na pakiet materiałów ćwiczeniowych; w drugiej zwróciliśmy uwagę na to, o czym warto pamiętać w pracy z dziećmi z niepełnosprawnościami mającymi trudności w uczeniu się i/lub komunikowaniu się, w tym uczniami niesłyszącymi, słabosłyszącymi, z niepełnosprawnością intelektualną, autyzmem i afazją.

Barierę w pracy z tekstami lektur może stanowić w szczególności język utworów zawierający archaizmy i słownictwo rzadko obecne w codziennych sytuacjach komunikacyjnych. Problemem bywa też sam charakter utworów. Pełny odbiór literatury pięknej (zwłaszcza dzieł poetyckich) wymaga od czytelnika znajomości konwencji tekstu literackiego i odpowiednio rozwiniętych kompetencji poznawczych. Trudności w komunikowaniu się powodują, że wielu uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi jest pozbawionych możliwości obcowania z kanonem literatury polskiej, a tym samym z dużym fragmentem kultury narodowej.

Teksty literackie wybrane z listy lektur podstawy programowej zostały wzbogacone materiałami ćwiczeniowymi i opracowane tak, aby udostępnić ich treść uczniom ze specjalnymi potrzebami komunikacyjnymi. Do każdego utworu powstał pakiet materiałów ćwiczeniowych, który składa się z:

- aplikacji multimedialnej z tłumaczeniem na polski język migowy (PJM),
- tekstu łatwego do czytania (ETR),
- opracowania graficznego w formie komiksu,
- kart pracy,
- tablic komunikacyjnych Picture Communication Symbols (PCS),
- kart pracy PCS.

Tak zróżnicowany zestaw materiałów pozwala na wybór tych, które najlepiej odpowiadają potrzebom ucznia, a tym samym umożliwiają zindywidualizowanie procesu nauczania.

Wszystkie materiały zostały przygotowane z uwzględnieniem ministerialnych *Wytycznych do uniwersalnego projektowania graficznego podręczników* oraz *Wytycznych edytorskich i językowych do opracowania podręczników*.

Aplikacja multimedialna z tłumaczeniem na polski język migowy (PJM)

W aplikacji znajduje się cały pakiet materiałów ćwiczeniowych. Oprócz podstawowej funkcji wyświetlania poszczególnych stron aplikacja daje możliwość ich powiększania/pomniejszania – tak, aby skupić uwagę ucznia na wybranym elemencie.

Najważniejszą częścią aplikacji jest jednak tłumaczenie tekstu lektury na polski język migowy. Do poszczególnych fragmentów tekstu można wyświetlić film w PJM. Okno odtwarzacza można zmniejszyć i dowolnie umiejscowić na ekranie. Dzięki temu możliwe jest jednoczesne śledzenie tekstu i tłumaczenia. Wszystkie filmy są dodatkowo dostępne z poziomu eksploratora plików.

Aplikacja działa na systemach z rodziny Windows, Linux i macOS.

Tekst łatwy do czytania (ETR)

Tekst łatwy do czytania (ETR) został opracowany zgodnie z wytycznymi *IFLA Guidelines for easy-to-read materials* oraz publikacją *Informacja dla wszystkich. Europejskie standardy przygotowania tekstu łatwego do czytania i zrozumienia*. Jego zadaniem jest przybliżenie treści lektury odbiorcom, którzy z różnych powodów nie są w stanie przeczytać ze zrozumieniem oryginalnego tekstu. Będą to przede wszystkim uczniowie z afazją oraz niepełnosprawnością intelektualną, choć tekst łatwy do czytania może być pomocny dla każdego dziecka, dla którego barierą jest język utworu oraz nadmiar treści. Zmiany wprowadzone w wersji ETR dotyczą dwóch warstw: językowej oraz treściowej.

Warstwa językowa została zmodyfikowana pod względem leksyki oraz składni – zastosowano wyrazy o wysokiej frekwencji, łatwe do zrozumienia, a informacje zapisano głównie w postaci zdań prostych ułożonych zgodnie z następującą zasadą: 1 linia tekstu = 1 zdanie. Z fabuły lektury usunięto wątki poboczne, a w dłuższych tekstach dodatkowo zastosowano śródtytuły.

Opracowanie graficzne w formie komiksu

Graficzne opracowanie lektury w formie komiksu ma za zadanie przybliżyć uczniom treść utworu. Komiks ożywia i uatrakcyjnia tekst. Często literacka forma dzieła i wielowarstwowość znaczeniowa utrudniają uczniom odczytanie i zrozumienie treści. Do zaproponowanych ilustracji nauczyciel może odwoływać się podczas pracy z tekstem – wykorzystując zarówno całość komiksu, jak i jego wybrane elementy. Dla uczniów jest to pomoc w wizualnym odtworzeniu fabuły utworu, a także jej zapamiętaniu. Dla niektórych zaś krótkie teksty w kadrach są jedyną formą kontaktu z lekturą.

Karty pracy

Karty pracy mają za zadanie utrwalić i podsumować informacje o treści lektury. Ponadto zachęcają ucznia do samodzielnego rozwiązywania zadań i sprawdzenia swojej wiedzy. Przygotowane propozycje mogą okazać się pomocne zarówno podczas omawiania treści lektur w czasie zajęć szkolnych, jak i w pracy samodzielnej ucznia.

Tablice komunikacyjne PCS

Tablice komunikacyjne PCS są przeznaczone dla uczniów niemówiących, posługujących się alternatywną i/lub wspomagającą komunikacją. Uczniowie ci mają zwykle osobiste pomoce do komunikacji w formie tzw. książek do komunikacji (skoroszytów z piktogramami) lub pomocy elektronicznych na tabletach lub laptopach. Tablice do każdej lektury zawierają symbole związane z tekstem, głównie rzeczowniki, czasowniki i określenia. Tablice umożliwiają osobie niemówiącej opowiadanie treści lektury, odpowiadanie na pytania nauczyciela, uczestniczenie w rozmowie na temat lektury, ułatwiają również rozumienie treści utworu. W rozmowie na temat lektury może – i powinna – być wykorzystywana również osobista książka komunikacyjna ucznia, która zawiera m.in. zaimki, przyimki, przydatne liczby i litery.

Karty pracy PCS

Karty pracy PCS zostały opracowane przede wszystkim dla uczniów niemówiących, użytkowników wspomagających i alternatywnych metod komunikacji. Karty pracy PCS mają na celu sprawdzenie tego, czy uczeń zrozumiał treść lektury oraz jak wiele wiadomości zapamiętał. Pozwalają także na rozwijanie i utrwalanie nowego słownictwa. Wszystkie polecenia oraz pytania zostały zapisane za pomocą słów oraz znaków systemu PCS. Uczeń może próbować odczytać treść poleceń sam lub z pomocą nauczyciela. Jeśli to nauczyciel będzie czytał treść, to zalecane jest, by kolejno wskazywał uczniowi odczytywane znaki. Karty pracy zawierają takie zadania, w których należy wskazać i zaznaczyć właściwą odpowiedź, wybrać ją spośród podanych i zaznaczyć lub wyciąć, oraz takie, które polegają na samodzielnym sformułowaniu odpowiedzi za pomocą tablic komunikacyjnych PCS opracowanych do każdej lektury i/lub z pomocą książki/narzędzia do komunikacji. W tego typu zadaniach nauczyciel może zapisać odpowiedź ucznia sam lub np. wydrukować tablicę komunikacyjną PCS w dwóch egzemplarzach i z drugiej wyciąć do przyklejenia znaki wybrane przez ucznia w odpowiedzi na zadane pytanie. W kartach pracy PCS oraz tablicach komunikacyjnych PCS użyte zostały te same znaki oddające poszczególne znaczenia danych wyrazów. Jednocześnie w kartach pracy zastosowano określone strategie językowe – strzałki stanowiące określenie czasu na górze, z lewej strony symbolu o znaczeniu czasownikowym, dla wyrażenia czasu przeszłego lub przyszłego,

pomniejszony symbol ‘ty’, także z lewej górnej strony znaku oznaczającego czynność w poleceniach — zdaniach rozkaznikowych. Dla zwiększenia czytelności zadań poszczególne fragmenty można wycinać i w toku odpowiadania na pytania ponownie przyklejać potrzebne elementy.

Agnieszka Bajewska-Kołodziejak
Katarzyna Cichocka-Segiet
Emilia Danowska-Florczyk
Piotr Mostowski
Paweł Rutkowski
Małgorzata Skuza
Krystyna Ziątek

Władysław Bełza

Katechizm polskiego dziecka

W podziemiach Wawelu

Czy znasz, młody przyjacielu,
Groby królów na Wawelu?

Poznaj skarb ten dawnej cnoty,
Co ozdabiał czas miniony,
Najcenniejsze to klejnoty
Z całej polskiej twej Korony.

Na kolanach idź, mój mały,
Przed te trumny marmurowe
I u szczątków dawnej chwały
Ze czcią pochyl swoją głowę.

Tu nadziei żar i wiary
Niech się w sercu twym rozgości,
Na ołtarzu tym ofiary,
Poświęcenia i miłości.

Tu uczucia najgorętsze
W młodym swoim rozpal łonie,
Bo tu wszystko, co najświętsze,
W tym złożono Panteonie¹!

Pod tych mrocznych wiązań stropem,
Legł król kmiotków pełen chwały,
Co nie szablą, ale snopem,
Podparł polski tron wspaniały.

Tu Jagiełło² na świątnicach
Starych bogów krzyże dźwiga³;
Obok cudna, z łzą na licach
W sarkofagu śpi Jadwiga⁴!

Ci co blaski światła siali,
I praw ludu wiernie strzegli:
Mężę czynu, hartu stali,
Dwaj Zygmunci⁵ tutaj legli.

Tu szczerbiona w krwawym boju
Batorego⁶ szabla świeci;
A tam znowu, po dniach znoju,
Syty zwycięstw legł Jan trzeci⁷!

Dalej widzisz, moja duszko,
Wawrzyn wstęgą przewiązany;
Tutaj spoczął nasz Kościuszko⁸,
Wódz nad innych ukochany!

Obok niego, dziecię moje,
Książę Józef⁹ legł ze sławą,
Co do walki polskie woje
Marszałkowską wiódł buławą!

Wszystkoż, wszystko tak posnęło,
Jak te sławy naszej świadki?
Wszystkoż, wszystko tak minęło,
Jak na grobach wędną kwiatki?

Precz z rozpaczą! Choć z mogiły,
Roześmieje się kwiat w wiosnie!
Więc zaczerpmy tutaj siły,
Bo z przeszłości — przyszłość rośnie!

Przypisy:

¹*panteon* (z gr. *pan*: wszystko, *theoi*: bogowie) — miejsce kultu poświęcone wszystkim bogom; historyczna budowla Panteonu w Rzymie to okrągła świątynia wzniesiona na Polu Marsowym w 125 r., za panowania cesarza Hadriana.

[przypis edytorski]

²*Jagiello* (ok. 1362–1434) — właśc. Jogaila Algirdaitis; wielki książę litewski w latach 1377–1381 i 1382–1392, król Polski i najwyższy książę litewski w latach 1386–1434. Na tron polski wstąpił w 1386 r. po przyjęciu chrztu (przejściu z prawosławia na katolicyzm), przybraniu imienia Władysław i poślubieniu Jadwigi Andegaweńskiej, córki Ludwika Węgierskiego, koronowanej na króla Polski w 1384. Na mocy unii w Krewie (1385) chrzest wraz ze swym władcą przyjęła cała Litwa. Władysław II Jagiełło był założycielem dynastii Jagiellonów. [przypis edytorski]

³*na świątnicach starych bogów krzyże dźwiga* — chodzi o zaprowadzenie przez Jagiełłę chrześcijaństwa w pogańskiej dotąd Litwie. [przypis edytorski]

⁴*Jadwiga Andegaweńska* (1373 a. 1374–1399)— król Polski z dynastii Andegawenów (Anjou), córka Ludwika Węgierskiego i Elżbiety Bośniaczki, święta katolicka, patronka Polski. W 1384 r. została koronowana na króla, ponieważ królowej polskie prawo nie zapewniało dziedziczności tronu. W dzieciństwie (1378) zaręczona z Wilhelmem Habsburgiem, pod naciskiem możnowładców małopolskich po objęciu tronu Polski zaręczyny zostały zerwane, by mógł odbyć się jej ślub z wielkim księciem litewskim Jagiełłą. Była osobą wykształconą, znającą języki obce, gromadziła wokół siebie elitę intelektualną Polski; zleciła pierwsze pol. tłumaczenie *Księgi Psalmów* (tzw. *Psalterz floriański*), fundowała kościoły i szpitale, troszczyła się o rozwój nauki (w 1397 r. założyła bursę dla polskich i litewskich studentów przy uniwersytecie w Pradze oraz uzyskała zgodę papieża na utworzenie fakultetu teologii w Krakowie). Zmarła 1399 r. w wyniku gorączki połogowej, po urodzeniu córki Elżbiety Bonifacji (dziecko również nie przeżyło), swój majątek zapisała w testamencie Akademii Krakowskiej. 31 V 1979 r. została beatyfikowana, a 8 VI 1997r. kanonizowana przez papieża Jana Pawła II.
[przypis edytorski]

⁵*Dwaj Zygmunci* — chodzi zapewne o Zygmunta I Starego (1467–1548), od 1506 r. króla Polski i wielkiego księcia litewskiego oraz jego syna, Zygmunta II Augusta (1520–1572), od 1543 r. wielkiego księcia litewskiego, od 1548 r. króla Polski. Byli to dwaj ostatni władcy z linii Jagiellonów. Na Wawelu spoczywa również Zygmunt III Waza (1566–1632), król Polski od 1587 r. i Szwecji (1592–1599). [przypis edytorski]

⁶*Batory, Stefan* (1533–1586) — właśc. Istvan Bathory, książę Siedmiogrodu, od 1571 król Polski, a od 1576 wielki książę litewski; poślubił Annę Jagiellonkę, córkę Zygmunta I Starego, ostatnią przedstawicielkę Piastów na polskim tronie. Jeden z najwybitniejszych polskich królów elekcyjnych. [przypis edytorski]

⁷*Jan trzeci* — właśc. Jan III Sobieski (1629–1696), król Polski i wielki książę litewski od 1674, hetman wielki koronny od 1668, hetman polny koronny od 1666, marszałek wielki koronny od 1665, chorąży wielki koronny od 1656. [przypis edytorski]

⁸*Kościuszko, Tadeusz* (1746–1817) — generał wojsk pol. i amer., Najwyższy Naczelnik Siły Zbrojnej Narodowej podczas insurekcji 1794 r. [przypis edytorski]

⁹*Książę Józef* — właśc. Józef Poniatowski (1763–1813), polski generał, Wódz Naczelny Wojsk Polskich Księstwa Warszawskiego, marszałek Francji; zginął w czasie wojen napoleońskich pod Lipskiem. [przypis edytorski]

Opracowanie redakcyjne i przypisy: Aleksandra Sekuła,
Marta Niedziałkowska, Weronika Trzeciak.

Władysław Bełza

W podziemiach Wawelu

Czy znasz groby królów na Wawelu?
Na Wawelu w grobach leżą królowie Polski.
To byli najlepsi królowie w historii Polski.
Wszyscy byli bardzo dzielni,
robili dużo dobrych rzeczy dla Polski.

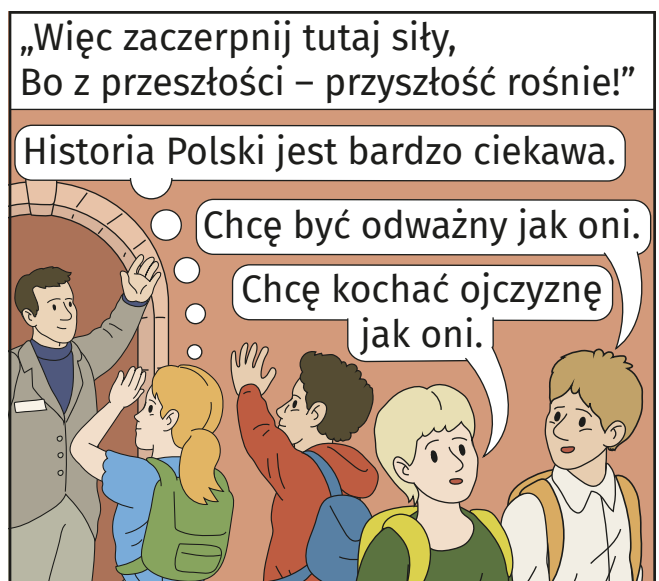
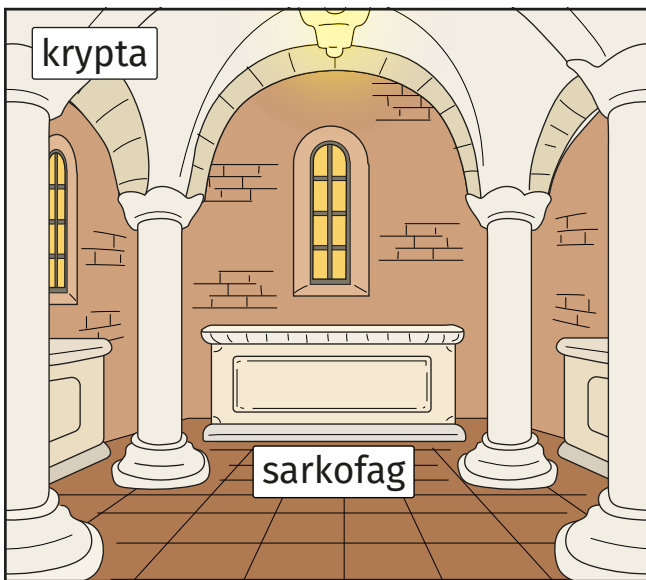
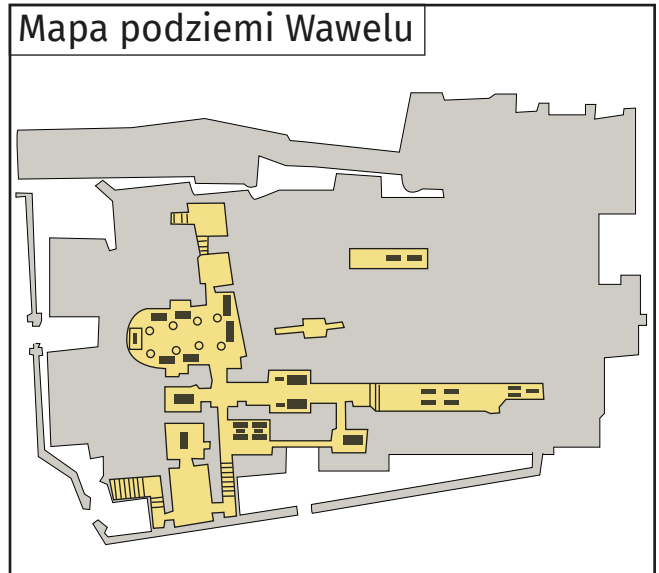
Gdy jesteś na Wawelu,
zachowuj się odpowiednio.
Szanuj dawnych królów i ich historię.

Na Wawelu są pochowani:
król Kazimierz Wielki,
król Władysław Jagiełło,
królowa Jadwiga,
król Zygmunt I Stary,
król Zygmunt II August,
król Stefan Batory,
król Jan III Sobieski.

Na Wawelu są też pochowani:
generał Tadeusz Kościuszko
i księżę Józef Poniatowski.

Dawni królowie już nie żyją.
Czy dobra historia Polski przeminęła razem z nimi?

Nie wolno rozpaczać.
Trzeba mieć nadzieję.
Dzięki dawnym królom
możemy być silni.
Jeżeli wiemy,
co było dawno temu,
możemy dobrze planować przyszłość.

1. Dokończ zdania.

Autorem wiersza jest

Wiersz jest częścią zbioru

Wiersz składa się z zwrotek.

Autor rozpoczyna wiersz pytaniem do

Każdy młody Polak powinien znać

2. Przeczytaj dokładnie wiersz i przypisy. Odpowiedz na pytania.

O czyich grobach pisze autor wiersza?

.....

Jakich królów wymienia autor?

.....

Kto jeszcze jest pochowany na Wawelu?

.....

Dlaczego warto odwiedzić groby na Wawelu?

.....

3. Uzupełnij zdania wyrazami z ramek.

Kraków to dawna Polski.

Zamek królewski w Krakowie nazywa się

Wawel był siedzibą polskich

Wielu z nich zostało tam

Na Wawelu znajdują się ich

W kryptach wawelskich znajdują się też groby osób ważnych

dla

Polski

Wawel

groby

pochowanych

stolica

królów

4. Sprawdź w dostępnych źródłach i odpowiedz na pytania.

Jak nazywają się krypty wawelskie? Ile ich jest?

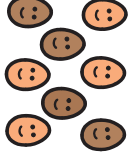

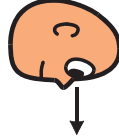

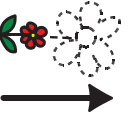
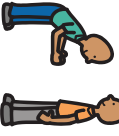

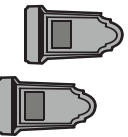
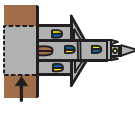

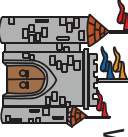

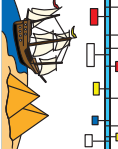

.....

Kto spoczywa w krypcie św. Leona? Wymień dwa ostatnie pochówki.

.....

Kto spoczywa w krypcie pod Wieżą Srebrnych Dzwonów?

.....

 Tadeusz Kościuszko	 Stefan Batory S.B.	 Zygmunt Stary Z.S.	 Władysław Jagiełło W.J.	 Kazimierz Wielki K.W.	 ludzie																
 Józef Poniatowski J.P.	 Jan III Sobieski J.S.	 Zygmunt III August Z.A.	 Jadwiga J																		
		 kochać	 oglądać	 pamiętać	 być																
		 rosnąć	 szanować	 odwiedzać	 pochować																
				 Polska	 Kraków K																
 przeszłość		 groby	 podziemia	 katedra	 Wawel W																
 przyszłość				 historia	 wzgórze																
		 sławny	 dzielny	 wyjątkowy	 ważny																

Zadanie: Odpowiedz na pytanie. Użyj tablicy.

Pytanie

Kto jest pochowany w podziemiach katedry na Wawelu?

Miejsce na zapisanie odpowiedzi ucznia.

Minister
Edukacji i Nauki

pracownia
lingwistyki
migowej

Lektury
dostępne
